

Enterális fertőző betegségek járványtana I.

(Hastífusz, paratífusz, dizentéria, E. coli
gastroenteritiszek, yersiniosis, campylobacteriosis, kolera)

Fekete Cintia

2018.

Enteritis infectiosa

- Jellemző tünet a hasmenés (choleriform, dysenteriform)
- Fertőzés szájon át történik (székletszóródás, piszkos kéz, mechanikus vektorok, szennyezett élelmiszer, víz, nyers élelmiszerek, nem kellően hőkezelt élelmiszerek)
- Fertőzés forrása ember vagy állat
- Gyakori a tünetmentes hordozás

Enteritis infectiosa

- Kezelés: víz és elektrolitpótlás, AB (székletminta tenyésztése után, salmonella esetén NEM!)
- Megelőzés: betegek elkülönítése, hordozók kezelése, megfelelő higiénés viszonyok, jó ivóvíz és élelmiszerellátás, megfelelő hőkezelés, trópusokon ivóvíz kerülése és nyers gyümölcs, zöldség fertőtlenítése, **VÉDŐOLTÁSOK!** (hastífusz, kolera)

Hastífusz

- Kórokozó: Salmonella typhi, S. paratyphi
- 2000-2010 között **10** eset
- Forrás: beteg ember, hordozó ember (epehólyag!), fertőzött széklet
- Alacsony csíraszám elegendő a fertőzéshez.
- Inkubációs idő: 1-2 hét
- Tünetek: - általános tünetek: fejfájás, hasi fájdalom, étvágytalanság, általános rosszullét
 - continua típusú láz, roseola, tudatzavar, hepatosplenomegalia
 - 3. fázisban súlyosbodó neuropszichológiai tünetek, bélvérzés, fekélyek, perforáció, pneumonia

Hastífusz

- Diagnózis: vér és vizelet (1. héttől), széklet (2-3. héttől) —> tenyésztés, szerológia
- Kezelés: AB (ceftriaxon, ciprofloxacin)
- Megelőzés: beteg elkülönítése, hordozó kezelése (akár cholecystectomy is!), aktív immunizálás előlt baktériummal parenterálisan adagolva, orálisan adagolva avirulens, élő baktériummal immunizálás

Paratípusz

- Kórokozó: *S. paratyphi* A, B, C
- Inkubációs idő: 1-10 nap
- 2010-ben 4 eset
- Fertőzés forrása, terjedése, tünetek ugyanazok, mint a hastífusznál, azzal a kivétellel, hogy a paratífusznál nem jellemzőek a pszichés tünetek.
- A hastífusz elleni védőoltás

Dysentery

- Kórokozó: *Shigella dysenteriae*, *S. boydii*, *S. sonnei*, *S. flexneri*
- 2015-ben 137 eset
- Terjedés: széklettel szennyezett élelmiszer
- Hőstabil toxint termel —> vastagbélbe fúródva bélgyulladást okoz
- Inkubációs idő: 1-2 nap
- Tünetek: görcsös hasi fájdalom, véres hasmenés, tenesmus

Dyenteria

- Diagnózis: széklettenyésztés
- Kezelés: rehidráció, AB (felnőtteknek fluorokinolon, gyermekeknek ampicillin)
- Megelőzés: személyi higiéne, kórokozót ürítők elkülönítése, kezelése

E. coli gastroenteritisek

- Kórokozó: E. coli
- 2015-ben **67** eset
- Forrás: széklettel szennyezett élelmiszerek
- **Indikátor mikroorganizmus**, mert ha nagy számban van jelen, az fekális szennyeződésre utal, ami valószínűsíti más enteropatogén mikróbak jelentlétének valószínűségét.

E. coli törzsek

- **Enteropatogén E. coli (EPEC):** csecsemőkben dyspepsiát okoz, *verotoxint* termel
- **Enterotoxikus E. coli (ETEC):** *enterotoxint*, *adhéziós faktorokat* termel, choleriform hasmenést okoz, elsősorban meleg égövben -> “utazók hasmenése”
- **Enteroinvazív E. Coli (EIEC):** shigella-szerű, dysenteriform hasmenést okoz
- **Fakultatív enteropatogén törzsek (FEEC):** főleg újszülöttekben, koraszülöttekben vagy leromlott állapotú betegekben okozhatnak enteritis mellett extraintestinális tüneteket (meningitis, peritonitis, sepsis)
- **Enterohaemorrhagiás E. coli (EHEC):** okozó a O157, H7 szerotípus , Shigellához hasonló véres hasmenés jellemzi, nem kellően hőkezelt hús (hamburger), tej vagy más élelmiszer terjeszti

E. coli törzsek

- **Kezelés:** folyadékpótlás, AB! (EHEC esetében vitatott—>baktériumok szétesése—>toxinfelszabadulás)
- **Megelőzés:** -||-

Yersiniosis

- **Kórokozó:** *Yersinia enterocolica*, *Y. pseudotuberculosis*
- 2015-ben 41 eset
- **Terjedés:** zoonosis! (sertés, *Y. pseudotuberculosis*é apró, vadon élő rágcsálók)
- **Inkubációs idő:** 4-7 nap
- **Tünetek:** vizes vagy véres, nyákos hasmenés, vékonybélgyulladás, bél nyirokcsomóinak megnagyobbodása, sepsis léphet fel (tályogok), gyógyulás után ízületi fájdalom léphet fel

Yersinosis

- **Kezelés:** szeptikus formánál AB (3. gen. cephalosporin + gentamycin)
- **Megelőzés:** beteg elkülönítése (gyógyulás után 6 hétig is ürülhet még a kórokozó), személyi higiéne, megfelelően hőkezelt élelmiszerek

Campylobacteriosis

- **Kórokozó:** Campylobacter jejuni, C. coli
- 2015-ben **8965** eset
- **Forrás:** vadon élő állatok bélcsatornája
- **Terjedés:** élelmiszerek
- **Inkubációs idő:** 1-2 nap
- **Tünetek:** véres-nyákos hasmenés, hasi görcsök, láz, gyengeség, sepsis is előfordulhat
- Maximum 1 hét alatt magától megszűnik.
- Kórokozó ürítés 2-3 hét alatt megszűnik.
- **Kezelés:** folyadék, elektrolitpótlás, szeptikus formában esetleg AB
- **Megelőzés:** konyhai higiéné betartása

Kolera

- **Kórokozó:** *Vibrio cholerae*
- 1997-ben **1** behurcolt eset (80 év szünet után)
- **Szájon át** fertőz, gyomorsav miatt **nagy csíraszámra** van szükség.
- Kb. 1,4-4,0 millió megbetegedés/év Indiában, Afrikában jelentős. (Peru 1991-1998., Haiti 2010.)
- **Forrás:** beteg vagy hordozó ember, szennyezett víz, élelmiszer, légy
- **Inkubációs idő:** 2-3 nap
- **Tünetek:** émelygés, hányingerrel indul, intenzív, **rizslészerű hasmenés**, gyors dehidráció, vérnyomáscsökkenés, keringési elégtelenség
- Letalitás kezeletlenül 35-40%!!!, megfelelő terápiánál 1-2%.
- **Terápia:** ORS terápia, tetracyclin
- **Megelőzés:** endémiás területre utazóknak előlt baktériumokat vagy mesterséges toxint tartalmazó vakcina (Dukoral)